

השיחה השבועית

מפי הרב אפרים כחלון שליט"א

בחוקותי





הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֶׁת בַּחֲקָתִי “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

עֵמַל הַתּוֹרָה

פְּרִשֶׁת בַּחֲקָתִי יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא אוֹהֲבִים אוֹתָהּ, יֵשׁ בַּפְּרִשָּׁה הֶרְבֵּה קִלְלוֹת. אֲבָל צָרִיךְ לָשִׁים לֵב שֶׁהַתּוֹרָה פּוֹתַחַת בְּתַחֲלָה בִּבְרָכוֹת. אֲמָנָם יֵשׁ תַּנְאִי לְבִרְכוֹת, “אִם בַּחֲקָתִי תֵּלְכוּ” (ויקרא כו, ג). יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמְבִינִים שֶׁהַכּוֹנֵה לְהִיּוֹת מְסֻרָתִי, לְלַכֵּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, סִפְגָּנוֹת בַּחֲנֻכָּה, אֲזִנִּי הֶמֶן בַּפּוֹרִים, לֹא לְרִצָּח, לֹא לְהִתְחַתֵּן עִם גּוֹי, לְהִיּוֹת שׁוֹמֵר חֹק. אֲבָל רַשׁ”י עַל הַפָּסוּק מְבָאֵר לָנוּ שֶׁכּוֹנֵת הַתּוֹרָה “אִם בַּחֲקָתִי תֵּלְכוּ” - שֶׁתִּהְיוּ עֲמִלִּים בַּתּוֹרָה. וְאִם הָאָדָם מְקִים אֶת זֶה בְּלִי חֲכָמוֹת, הוּא זוֹכֶה לְבִרְכוֹת בְּלִי סוּף.



טִיּוֹל בְּגֵן עֵדֶן

הַבְּרָכָה הַגְּדוֹלָה מְכַלֵּן אַחֲרֵי כָּל הַהִבְטָחוֹת לַחַיִּים טוֹבִים הִיא, “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם” (ויקרא כו, יב). הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי שֶׁל הַפָּסוּק מוֹכֵן, הוּא מְרָאֶה עַל מְצִיאוֹת מְסֻמָּת, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה הָאֱלֹקִים, וְאָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל נִהְיֶה “עַמּוֹ וְצֹאֵן מְרִעִיתוֹ” (תהילים ק, ג). אֲבָל מֶה זֶה “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”? מֶה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ אַתָּנוּ?

וּמְבָאֵר רַשׁ”י שֶׁהַכּוֹנֵה, אֲטִיל אֶתְכֶם בְּגֵן עֵדֶן (עֵיין סִנְהֶדְרִין דף קב ע”א). הָאָדָם מְטִיל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן וְזֶה שִׂיא הַבְּרָכָה הָעֲלִיוֹנָה. כִּי הַנֶּשֶׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל (עֵיין מוֹעֵד קַטָּן דף טו

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

ע”ב דמות דיוקני נתתי בכס, ובשו”ת הרש”ז עמוד קמח) וְכָל הַזְמַן הִיא מִשְׁתוֹקֶקֶת לְהַדְבִּיק לְשִׁרְשָׁהּ (עיין בספר דברי דוד זלצר פרשת וירא דף לו ע”ב), וְכִשְׁהָאָדָם מַגִּיעַ בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה כָּל כָּךְ וְהוּא מְטִיל עִם הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, אֵין בְּרָכָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה.

לְנִסּוֹת לְהַסְבִּיר לַגּוֹף הַחֲמָרִי מַה זֶה עוֹלָם הַבָּא הַדְּבָר קָשֶׁה מְאֹד, מִכֵּיּוֹן שֶׁהַגּוֹף מְגַבֵּל עִם מְגַבְלוֹת חֲמָרִיּוֹת. זֹאת הַסִּבָּה שְׁאֵצֵל דְּתוֹת אַחֲרוֹת לְהַבְדִּיל אֶלֶף אֶלְפֵי הַבְּדִלוֹת מִהֶדֶת הַיְּהוּדִית, הֵם מִבְּטִיחִים עוֹלָם הַבָּא עִם תַּאֲוֹת גִּשְׁמִיּוֹת. וְלִכֵּן אָדָם שֶׁכָּבֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה עוֹשֶׂה לוֹ אֶת הַגֵּן עֵדֶן שְׁלֹו עִם אוֹתָן תַּאֲוֹת, הוּא לֹא טוֹרֵחַ בְּשִׁבִּיל הַגֵּן עֵדֶן הַהוּא. וְאֵלּוּ חֲזוֹ”ל אוֹמְרִים שֶׁבֶּגֶן עֵדֶן אֵין שׁוֹם הַנָּאָה גִּשְׁמִית (עיין כלה רבתי פרק ב הלכה ג), אֲלֵא כָּל הַהֲנָאָה הִיא רוֹחֲנִית. וְחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהִכִּירוּ מַה זֶה הַנָּאָה רוֹחֲנִית יִדְעוּ עַד כִּמָּה שְׁוֶה הַנָּאָה זֶה, עַל חֲשֹׁבוֹן כָּל הַנָּאָה גִּשְׁמִית אַחֲרָת.



לָמָּה לֹא הִזְכֵּרוּ בַּתּוֹרָה גֵּן עֵדֶן וְגִיּהֲנָם?

הַגָּאֹן רַבִּי שְׁלֵמָה אֶפְרַיִם מְלוֹנֶטְשִׁיץ, חֵי לִפְנֵי כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, שׁוֹאֵל בְּסִפְרוֹ כְּלִי יָקָר (ויקרא כו, יב) שְׁאֵלָה מְעִנִּינָת, לָמָּה לֹא נִכְתַּב בַּפָּרָשָׁה שֶׁכָּר וְעֵנֶשׁ שֶׁל גִּיּהֲנָם וְגֵן עֵדֶן? אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה כָּתוּב, אֶת כָּל הַזְּעוּת בְּעוֹלָם הַזֶּה כָּתוּב, אֲבָל גֵּן עֵדֶן וְגִיּהֲנָם לֹא כָּתוּב, לָמָּה? תִּכְתַּב, תִּנּוֹר שְׁבַע תִּנּוֹר תִּשַׁע, יוֹצִיאוּ לָהּ אֶת הָעֵינַיִם, יִקְרְעוּ אוֹתָהּ, מִשֶּׁהוּ... וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבַע תִּרְוָצִים מִכָּל גְּדוֹלֵי הָרָאשׁוֹנִים, וּבַתְּרוּץ הַשְּׂשִׁי שְׁלֹו הוּא מִבִּיא בָּשֶׁם הַכּוֹזָרִי (סוף מאמר א) וְהָר”ן בְּדִרָשׁ הַחֲדָשׁ, שֶׁבְּאֵרוֹ, שֶׁבְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם” אֲנַחְנוּ כָּבֵר מִבִּינִים שֶׁיֵּשׁ עוֹלָם הַבָּא, אֵיךְ? שֶׁהָרִי אִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר שֶׁהוּא

פְּרִשֶׁת בַּחֲקֹתֵי

יִלְךָ אִתָּנוּ כָּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשִׂיא הַטְּנָפֶת, "הַשְׁכֵּן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם" (ויקרא טז, טז) וְיִהְיֶה אִתָּנוּ עִם כָּל הַבְּעִיּוֹת שֶׁלָּנוּ, אֲזִי וְדַאי שֶׁכְּשֶׁנִּצָּא מִהָעוֹלָם הַחֲמִרִי הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה אִתָּנוּ. וְזֶהוּ בְּעֶצֶם גֵּן עֵדֶן, צִדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעִטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשָׁם וְנִהְנִים מִזֵּיו הַשְׁכִּינָה (ברכות דף יז ע"א). נִמְצָא שֶׁבַּהֲבִטָּחָה שֶׁל "וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם" רָמוּז גַּם גֵּן עֵדֶן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה אִתָּנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא.

אֶת הַנִּקְדָּה הַזֹּאת צָרִיכִים לְבַאֵר, כִּיּוֹן שֶׁהַגּוֹף הַחֲמִרִי מְחַפֵּשׁ הַנָּאוֹת אַחֲרוֹת, אִם תִּשְׁאֹל אֶת הַגּוֹף הַחֲמִרִי, מָה אַתָּה מַעֲדִיף, סְטִיִּיק עִם קַעֲרַת צִיפָס אוֹ לִטִּיל עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מָה יִרְצֶה הַגּוֹף הַחֲמִרִי הַבְּהֵמִי? הוּא יִגִּיד לָךְ: "תּוֹסִיף עוֹד סְטִיִּיק וְתַעֲזֹב אוֹתִי". אֲנִיחֵנוּ נִמְצָאִים פֹּה בְּעוֹלָם הַחֲמִר, הַגּוֹף לֹא מְרַגֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶךְ שֶׁל הַנִּשְׁמָה לְהַשְׁתַּוְקָקוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲבָל גַּם הַגּוֹף מִבֵּין שְׁאֵם אוֹמְרִים לוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ בָּא לְבַקֵּר בְּבֵית שְׁלוֹ, שֶׁהוּא חַיֵּב לְהַתְנַהֵּג בְּהִתְאָם. אֲבָל עֲדִין דָּרוֹשׁ הַסִּבֵּר לְהַבְטָחָה שֶׁל "וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם" - כָּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה.



אִפְשָׁרוֹת לְתַקּוּן

וּמִצָּאֵנוּ שֶׁהַכְּתוּב מְזַהֵר "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלֶּאֲךָ לִפְנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנֵתִי" (משפטים כג, כ), כָּאֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁלַח אִתָּם מִלֶּאֲךָ שְׁיִשְׁמֹר עֲלֵיהֶם בְּדֶרֶךְ מְכָל רָע, "הַשֹּׁמֵר מִפָּנָיו וְשָׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֵל תִּמְרָ בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֶכֶם כִּי שָׁמִי בְּקִרְבּוֹ" (שמות כג, כא). אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּזְהָר מֵאֵד מִהַמִּלֶּאֲךָ שֶׁשְׁלַחְתִּי שְׁיִשְׁמֹר עֲלֵיכֶם, הוּא מַעֲנִישׁ יִשָּׁר עַל הַחֲטָאִים. וְזֶה רַק מִלֶּאֲךָ, שְׁלִיחַ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. אֲזִי שֶׁהַמֶּלֶךְ יִהְיֶה אִתָּנוּ? כִּמָּה צָרִיךְ יִהְיֶה לְהִזְהָר שֶׁלֹּא לַחֲטֹא?

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

אֲבָל בְּאַמַּת, כְּשֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא אֶתְנוּ, אֶפְלוּ שְׁיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִזְהָר בְּכְבוֹדוֹ, יֵשׁ כָּאֵן גַּם יְשׁוּעָה גְדוֹלָה, מִכִּיּוֹן שֶׁהַמְּלֶאךָ לֹא יָכוֹל לְמַחֵל עַל כְּבוֹד ה', הוּא גַם לֹא יִקְבֹּל דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה (עֵינִן מְכִילְתָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי פֶרֶק כָּג פְּסוּק כֹּא, וּבַמְדַּרְשׁ רַבָּה פֶרֶשֶׁת מִשְׁפָּטִים פֶּרֶשָׁה לֵב סִימָן ד), אֲבָל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ הוּא יָכוֹל לְקַבֵּל דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה, וְכַשִּׁיקִים בָּנוּ “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם” - גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה מִמִּילָא יֵשׁ לָנוּ יוֹתֵר אֲפָשָׁרוֹת לְתַקֵּן וּלְחַזֵּר בְּתִשְׁוּבָה.



הַתְּרַפָּאוֹת הַפְּלֵאִית

כְּדִי לְנִסּוֹת לְהַבִּין מַהִי הַשְׂרָאָת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמַה זֶה “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם” בְּחַיִּים הַגְּשָׁמִיִּים, נִפְתַּח בְּדִבְרֵי הַמְדַּרְשׁ (רַבָּה בַּמְדַּבֵּר פֶּרֶשָׁה ז, אוֹת א): בְּשָׁעָה שֶׁיִּצְאֻ עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיוּ רַב כָּכָל עַם יִשְׂרָאֵל בְּעַלִּי מוֹמִין, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ יֹגְעִים בְּטִיט וּבְלִבָּנִים וְעוֹלִים לְרֹאשׁ הַבִּגְדִין, וְהִיתָה הָאֲבָן נוֹפֶלֶת עֲלֵיהֶם וְקוֹטְעַת אֶת יָדָם. כִּיּוֹן שֶׁבָּאוּ לְמַדְבָּר סִינִי אָמַר הָאֱלֹקִים: “כִּךְ הוּא כְּבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁאַתָּן אוֹתָהּ לְדוֹר בְּעַלִּי מוֹמִין? וְאִם אֲמַתִּין עַד שֶׁיִּעֲמְדוּ אַחֲרֵים הֲרִי אֲנִי מַשְׁהָה אֶת מִתֵּן תּוֹרָה, וְהָעוֹלָם חָיֵב לְקַבֵּל אֶת הַכֹּחַ מִהַתּוֹרָה (עֵינִן שְׁבַת דָּף פֶּח ע"א), מַה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים? אָמַר לַמְּלָאכִים, שִׁירְדוּ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל וִירְפְּאוּ אוֹתָם. וְדַע שֶׁכָּךְ הָיָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי סִימּוֹן, מִנִּין שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם חֲגָרִים - אֲנָשִׁים בְּלִי רַגְלִים? שְׁנֵאמַר “וַיִּתִּיצְבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר” (שְׁמוֹת יט), מַה זֶה “הִתִּיצְבוּ”? אֵינִן נִצָּב אֶלָּא עַל רַגְלָיו. וּמִנִּין שֶׁלֹּא הָיוּ בָּהֶם גְּדָמִים - בְּלִי יָדַיִם? שְׁנֵאמַר “כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה” (שְׁמוֹת כד, ז) אֵיךְ נַעֲשֶׂה? עִם הַיָּדַיִם, כְּגוֹן קִשְׁרֵת תְּפִלִּין. וּמִנִּין שֶׁלֹּא הָיוּ בָּהֶם חֲרָשִׁים? שְׁנֵאמַר “וְנִשְׁמַע” (שִׁם). וּמִנִּין שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם סִמִּין - עוֹרִים, שְׁנֵאמַר “וְכָל הָעָם רָאִים אֶת הַקּוֹלֶת” (שְׁמוֹת כ, טו).

פֶּרֶשֶׁת בַּחֲקֵתִי

וּמִנֵּין שְׁלֹא הָיָה בָּהֶם אֱלֹמִים? שֶׁנֶּאֱמַר "וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם" (שמות יט, ח). נִמְצְאָתָ אוֹמֵר שֶׁהָרִי נִתְרַפָּאוּ כָּלָם.

נִתְבוֹנֵן וְנִרְאָה כִּמָּה נִסִּים גְּלוּיִים קָרוּ בְּאוֹתוֹ הֶרְגַּע שֶׁל מִתֵּן תּוֹרָה, כָּל קְטוּעֵי הֶרְגָּלִים וְהַיִּדִים, וְשָׂאָר הָאֲבָרִים צָמְחוּ לָהֶם אֲבָרִים חֲדָשִׁים, כָּל בְּעָלֵי הַמּוֹמִים מִתְרַפָּאִים, לָמָּה? כִּי אֵין כָּאֵן כְּבוֹדָהּ שֶׁל תּוֹרָה. וְנִבְאָר אֶת עֵמֶק הַדְּבָרִים בְּסִיעָתָא דְשִׁמְיָא.



אָדָם פָּגוּם

בְּזֹהֶר פֶּרֶשֶׁת אָמַר (דף צ ע"ב) מוֹבָא, שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית חֲמִיו וְהָיָה מִבְּקֵשׁ מִמֶּנּוּ עֲצָה בְּעִנְיַן מְסִים. תוֹךְ כְּדֵי דְבוּרָם עָבַר שָׁם אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה סָמָא בְּעֵין אַחַת. חֲמִיו שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לוֹ: "אוּלֵּי מִשְׁמִים נִשְׁלַח אֵלֵינוּ, בּוֹא נְדַבֵּר אִתּוֹ", אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: "לֹא! מִפִּיּוֹן שֶׁהוּא אָדָם פָּגוּם, יֵשׁ לוֹ עֵין אַחַת, הוּא בְּעַל מוֹם וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן, כִּיּוֹן שֶׁהַכְּתוּב אוֹמֵר "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב" (ויקרא כא, יח), לֹא יָבוֹא לְהִקְרִיב עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. דָּא קְדִישָׁא דְלַעֲלֹא לֹא שְׂרִיָּא בְּאַתֵּר פָּגִים - הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה, הַשְּׁכִינָה, אֵינָה שׁוֹרָה בְּמָקוֹם פָּגוּם".

הַמִּגֵּן אֲבִרְהָם (אורח חיים סימן נג סעיף קטן ח) גַּם מְבִיא אֶת זֶה, שֶׁהַקִּדְשָׁה לֹא שׁוֹרָה עַל בְּעַל מוֹם. וְהָאֲדָמוֹר הִגָּאוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר מִמוֹנְקָאטְשׁ בְּסִפְרוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה (מהדורה ב אות נט) מְבִיא רְאִיָּה לָזֶה מִגְּמָרָא מִפְּרָשֶׁת (בכורות דף מד ע"א). הִגְמָרָא כּוֹתֶבֶת שֶׁהַגְבָּה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה עֲשֶׂר אַמּוֹת, מִזֶּה שֶׁכְּתוּב בְּפֶרֶשֶׁת תְּרוּמָה "עֲשֹׂר אַמּוֹת אֶרֶךְ הַקֶּרֶשׁ" (שמות כ, טז), וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁפָּרַשׁ אֶת הִירֵיעוֹת עַל הַמִּשְׁכָּן וְכִכְתוּב "וַיִּפְרֹשׁ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן" (שמות מ, יט), וְאִם כֵּן הוּא חָיָב לְהִיּוֹת לְפָחוֹת בְּגָבָה הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא עֲשֹׂר אַמּוֹת. שְׂאֵל רַב שִׁימִי בַר חִיָּא, מִי אָמַר? אוּלֵּי הָיוּ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

יָדִים גְּדוּלוֹת? דוֹחָה הַגְמָרָא: אִם כֵּן עָשִׂיתָ אֶת מִשָּׁה רַבָּנוּ בַּעַל מוֹם. לֹא יָכוֹל לֵהוּיֹת שְׁהֵי־יָדִים שֶׁל מִשָּׁה רַבָּנוּ לֹא הָיוּ בְּפִרְפּוּרֵצִיהָ יַחֲסִית לַגּוֹף.

שָׁאֵל רַבִּי אֶלְעָזָר מְמוֹנְקֵאטְשׁ, מָה הַבְּעִיָּה לוֹמֵר שֶׁמִּשָּׁה רַבָּנוּ הָיָה בַּעַל מוֹם? וְהִתְשׁוּבָה לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנוּ שֶׁבַּעַל מוֹם לֹא יָכוֹל לֵהוּיֹת שֶׁתְּשָׁרָה עָלָיו שְׂכִינָה.



הָאֲבָרִים הָרוּחָנִיִּים

וְכָאֵן הֵבֵן שׁוֹאֵל: אִם כֵּן אַז אֵיךְ הִשְׁכִּינָה שְׂרָתָה עַל מִשָּׁה רַבָּנוּ שֶׁהָיָה כָּבֵד פָּה וְכָבֵד לָשׁוֹן (שְׁמוֹת ד, י)? אֵיךְ הָיָה שְׂרָתָה עַל יִצְחָק אֲבִינוּ שֶׁהָיָה סְמָא (בְּרַאשִׁית כז, א)? הֲרִי לֹא חֲסִרִים צְדִיקִים לְאַרְךְ הַדּוֹרוֹת שֶׁהֵם הָיוּ בַּעֲלֵי מוֹמִים, וְהָיוּ בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהָא כִּי־צַד?

רָאִיתִי בְּסִפְר נַחֲלַת שְׂדֵה (פֶּרֶשֶׁת פִּיקוּדֵי אוֹת י) בְּאוֹר נִפְלָא בְּזֶה, שֶׁהִסְבִּיחַ שֶׁהִשְׁכִּינָה לֹא יָכוֹלָה לְשֵׁרוֹת עַל בַּעַל מוֹם, מִכֵּיוֵן שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הֵן כֹּנֶנֶד הָאֲבָרִים וְהַגִּידִים שֶׁל הָאָדָם. וַיֵּשׁ צְדִיקִים שֶׁהֵם כָּבֵר הַשְּׁלִימוֹ אֶת הַמִּצְוָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁכֹּנֶנֶד אוֹתוֹ הָאֲבָר, וְהֵם לֹא צְרִיכִים כָּבֵר לְתַקֵּן לְאוֹתוֹ הָאֲבָר. וְזֶה מִה שֶׁהָיָה אֲצֵל אוֹתָם הַצְדִּיקִים שֶׁהָיוּ בַּעֲלֵי מוֹמִים שֶׁהֵם לֹא הָיוּ צְרִיכִים אֶת הָאֲבָר הַגִּשְׁמִי, כֵּיוֵן שֶׁכָּבֵר תִּקְנֵנוּ אֶת שְׂרִשׁוֹ הָרוּחָנִי.



הַגִּיד הַנֶּעֱלָם

מִבּוֹא בַּחֲז"ל (עֵיין מִכּוֹת דף כג ע"ב, וּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פֶּרֶשֶׁת כִּי תִצֵּא סִימָן ב' וּבִזְוָהר הַקְדוּשׁ פֶּרֶשֶׁת וַיִּשְׁלַח דף קע ע"ב), שֶׁיֵּשׁ בְּגוֹף הָאָדָם 365 גִּידִים כֹּנֶנֶד 365 מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, ו-248 אֲבָרִים כֹּנֶנֶד מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה. פֶּעַם הַגִּיעַ רוּפָא לְגֵאוֹן רַבִּי אֶלְיָהוּ מְוִילָנָא

פְּרִשֶׁת בַּחֲקֵתִי

זַע"ל וְאָמַר לוֹ: "אֵיךְ אַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁישׁ 365 גִּידִים, הֲרִי נִתְחַנּוּ גּוֹפָה וּמִצָּאנוּ שֶׁם רַק 364 גִּידִים? אָמַר לוֹ הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא: אוֹתָהּ גּוֹפָה שֶׁנִּתְחַתָּם, תִּבְרַר וְתִרְאֶה שֶׁבְּחֵייוּ הוּא הָיָה נִגּוּעַ מְאֹד בְּתֵאוֹהּ אֲסוּרָה שֶׁהִיא כְּנֻגָּד אוֹתוֹ הַגִּיד, וּמִרְבֿ שֶׁהוּא הָיָה שְׁטוּף בָּהּ, הוּא נִתַּק אֶת הַכֹּחַ הָרוּחָנִי שֶׁל הַגִּיד, וְהַגִּיד אָבַד אֶת כָּחוֹ וְנִכְחָד. בְּדִקּוֹ וְאִכְּן כֵּךְ הָיָה (קונטרס שיחות קודש פרלוב עמוד כה, שבילי התורה בראשית עמוד 163).

וּמִנֶּגֶד, כְּשֶׁאָדָם מִתְקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר, הַגּוֹף עֲצָמוֹ נִהְיָה יוֹתֵר רוּחָנִי, הוּא רוֹאֶה דְּבָרִים שְׁאַחֲרִים לֹא רוֹאִים, וְכֵמוֹ שֶׁנִּסְפָּר כַּמָּה סְפוּרִים מִפְּלָאִים עַל קְדוּשֵׁי וְצִדִּיקֵי הַדּוֹרוֹת.



מָה רֹאֶה רַבִּי חַיִּים מִצָּאנוּ?

מִסְפָּרִים עַל כַּמָּה וְכַמָּה מַגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּזִקְנוּתָם לֹא הָיוּ רוֹאִים אֲלָא רַק דְּבָרִים קְדוּשִׁים. רַבִּי חַיִּים מִצָּאנוּ פַּעַם אָמַר: "בְּנֵי אָדָם אֲנִי בִקְשִׁי יָכוֹל לִרְאוֹת, אָבֵל עַל סֵפֶר קְדוּשׁ אֲנִי רוֹאֶה מִצֵּין", שֶׁאֵלּוֹ אוֹתוֹ: "אָבֵל אָדָם הוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מְאוּתִיּוֹת שֶׁל סִפְרֵי קְדֻשָּׁה קִטְנוֹת?" הוּא אָמַר לָהֶם: "מָה לַעֲשׂוֹת, זֶה קְדוּשׁ וְזֶה לֹא קְדוּשׁ".



ה'אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל' מֵאַפְטָא רוֹאֶה פְּרוֹת

פַּעַם אַחַת הָאָדָמוֹר רַבִּי אַבְרָהָם יְהוֹשֻׁעַ הָעֶשֶׂיל מֵאַפְטָא זַע"ל הִמְכִּינָה ה'אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל' הַגִּיעַ לְבִקְרָ בְּמִזְבֵּיחוֹ, שֶׁבְּאוֹקְרָאִינָהּ, נִכְנָסוּ אֵלָיו שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ תוֹרָה וּמִצְוֹת. אַחֲרֵי שֶׁהֵם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ, הוּא שָׁאַל אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ: "לָמָּה נּוֹתְנִים לְשִׁתִּי פְּרוֹת לְהַכְנִס אֵלַי? אֵין דִּלֵּת בְּכַנִּיסָה?", בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הִתְפַּלְאוּ, הֵם הָיוּ בְּנֵי אָדָם מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, אָמַר לָהֶם הֶרֶב: "אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מִי

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

הם היו אבל “נמשל כבהמות נדמו” (תהילים מט, יג) ראייתי אותם כמו פרות” (מסביב לשלחן קובץ ל תשע”ע עמוד 36).



הרב חיים קניבסקי רואה עז...

הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט”א, היהודי הצדיק והקדוש הזה שכל היום רואה רק תורה, הגיע אליו פעם בחור ואמר לו: “בזמן האחרון אני לא מצליח ללמד גמרא, כלום. בכל המקצועות אני מצליח, ספרות, דקדוק, אנגלית, חשבון, מדע, פיזיקה, ביולוגיה, אסטרולוגיה, אני מצטיין, רק בגמרא אני לא מבין כלום”. הרב קניבסקי הסתפל עליו ואמר לו: “נכשלת באכילת בשר וחלב”, הבחור נבהל ואמר לו: “כבוד הרב, אני אדם חרדי שומר כשרות”, והרב עומד על דבריו: “נכשלת באכילת בשר וחלב ולכן אתה נהיית אטום וסתום בלמוד התורה” (יומא דף לט ע”ב). הוא חזר לביתו וגלה שלפני כמה ימים הוא אכל עוגה חלבית אחרי אכילת בשר, וכשהוא נזכר שהוא בשרי העוגה היתה לו טעימה מדי, והוא לא התגבר ולקח עוד ביס...

הוא בא להודות לרב שהאיר את עיניו שלפחות עכשו הוא יודע מה הוא צריך לתקן. בני הבית של הרב התפעלו ושאלו את הרב: “זה רוח הקדש?” [תמיד יש את התלמידים שאוהבים לשאל את הרב: יש לה רוח הקדש... היתה בירושלים צדיק נסתר, יהודי קדוש ששמו רבי אברהם אהרונוביץ’. פעם אחת באו אליו קבוצה של בחורים לבדק אם יש לו רוח הקדש, איך שנכנסו אליו הוא אמר להם: “מה באתם בשביל רוח הקדש, אה?” (ילקוט אברך שנת תשנ”ב עמוד רצב)]. ענה להם הרב קניבסקי: “זאת לא רוח הקדש, אלא שפתוב בספרים (זוהר פרשת משפטים דף קכה סע”א,

פְּרִשֶׁת בַּחֲקֵתִי

ובבית יוסף אורח חיים סימן קעג), שְׁאֲדָם שְׁאוּכָל בְּשָׂר וְחֶלֶב הַפָּנִים שֶׁלֹּו נִהְפָּכִים לְפָנִים שֶׁל עֵז בַּמֶּשֶׁךְ 40 יוֹם אֶז רָאִיתִי אֶת זֶה... (מנחת ערב עמוד קפח).

זו הָרֵאִיָּה שֶׁל אֲנָשִׁים קְדוּשִׁים.



אֵיךְ לַדַּעַת אִם הַכָּלִי טָבוֹל?

פַּעַם סָפְרוּ לָרַב מִבְּרִיסק עַל רַבִּי אִיסֵר זְלַמֵּן מְלָצֵר זצ"ל שִׁיכוֹל לָרְאוֹת אִם הַכָּלִי טָבוֹל. הָרַב מִבְּרִיסק אָמַר עָלָיו: "אֶת הַשְּׂחִיחַת חָלִין שֶׁלֹּו אֲנַחְנוּ לֹא מִבִּינִים". אָדָם קְדוּשׁ רוֹאֶה דְּבָרִים שְׁאַחֲרִים לֹא רוֹאִים. וְכַשֶּׁשְׁאַלֹּו אֶת רַבִּי אִיסֵר זְלַמֵּן: "אֵיךְ בְּאַמַּת רוֹאִים?" הוּא הִסְבִּיר: "תִּנְסוּ לְצִיר בְּדַמְיוֹנְכֶם עַל הַכָּלִי שֶׁם הוּא"ה בְּרוּךְ הוּא, אִם הִצְלַחְתֶּם סִימָן שֶׁהַכָּלִי טָבוֹל, וְאִם לֹא - הַכָּלִי לֹא טָבוֹל" (טובך יביעו חלק ב עמוד נא).



רֵאִית 'הַחוּזָה מְלוּבְּלִין'

הַגָּאוֹן הַקְדוּשׁ רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק הוֹרְבִיץ 'הַחוּזָה מְלוּבְּלִין', הָיָה רוֹאֶה מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, אָבֵל בְּגִשְׁמִיּוֹת הוּא לֹא הָיָה רוֹאֶה כָּלוּם, מִכִּיּוֹן שֶׁשָּׁבַע שָׁנִים הוּא קָשָׁר אֶת הָעֵינַיִם כְּדִי לֹא לְהַכְשִׁיל בְּמִרְאֵה אָסוּר. אָבֵל בְּכָל דְּבָר שֶׁל קִדְשָׁהּ, שֶׁהָיוּ רוֹצִים לָרְאוֹת, הוּא הָיָה רוֹאֶה הַכֹּל. הִיָּתָה בָּאָה אֵלָיו אִשָּׁה וְאוֹמֶרֶת לוֹ: "כְּבוֹד הָרַב, בַּעֲלִי נִעְלָם", הוּא הָיָה אוֹמֵר לָהּ: "חֲכִי רַגַּע", פּוֹתַח אֶת הַגִּמְרָא מִסֵּתֶפֶל, וְאוֹמֵר לָהּ: "הוּא נִמְצָא בְּרַחוּב כְּזֶה וְכֶזֶה בְּבֵית פְּלוֹנִי, לְכִי לָשֶׁם וְתִמְצְאִי אוֹתוֹ" וְכָךְ הָיָה.



“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

‘הִבָּבָא מֵאִיר’ וְהֶחֱטוּף מִלּוֹנְדוֹן

‘הִבָּבָא מֵאִיר’, רַבִּי מֵאִיר אַבּוּחֶצִירָא זצ”ל בְּנוֹ שֶׁל ‘הִבָּבָא סָאֲלִי’ הוּא נִפְטָר לִפְנֵי כָּאֲרֵבָעִים שָׁנָה. הַגִּיעָה אֵלָיו מִשְׁפָּחָה שֶׁהָיוּ שְׂלֵהֶם נֶחֱטָף בְּלוֹנְדוֹן, וְרָצוּ לְהַרְגוֹ אוֹתוֹ. הִבָּבָא מֵאִיר, מֵעוֹלָם לֹא הָיָה בְּלוֹנְדוֹן, אֲבָל הוּא יָדַע לְצִיר לָהֶם מִהֵבִית שְׁלוֹ בְּאַשְׁדּוּד בְּדִיוֹק אִיפֹה הוּא נִמְצָא בְּלוֹנְדוֹן, בְּאִינָה מְבִנָּה וּבְאִינָה חֹדֵר. הוּא נָתַן לָהֶם אֶת כָּל הַפְּרָטִים, וְאָמַר לָהֶם לִכּוּ עִם זֶה לְכַחוֹת הַמִּשְׁטָרָה, וּבְאַמַּת בָּאוּ וּמִצְאוּ וְחִלְצוּ אוֹתוֹ, זֶה הַתְּפָרֶסֶם בְּעֵתוֹן. וְכֵלָם הִשְׁתוּמְמוּ אֵיךְ זֶה? וְהִתְשׁוּבָה, כְּשֶׁאָדָם לֹא רוֹאֶה דְּבָרִים שְׂאִסּוּרִים, אֲזִי הוּא רוֹאֶה דְּבָרִים שְׂאִחֲרִים לֹא רוֹאִים.



הַתְּרוּפָה לְכָל הַמַּחְלוֹת

נִחְזֹר חֲזָרָה לְדְבָרֵי הַמִּדְרָשׁ, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִתְרַפְּאוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינִי, וְנִתְבּוֹנֵן, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הִגִּיעוּ לְמַעֲמַד הַר סִינִי מִצָּבָם הָרוּחָנִי לֹא הָיָה טוֹב, רַק לִפְנֵי 49 יוֹם הָיוּ מְלֵאִים בְּטִמְאַת מִצָּרִים, עַד שֶׁהֵשֵׁר שֶׁל הַמִּצָּרִים לֹא הָיוּ לָמָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִהַמִּצָּרִים, בָּמָּה הֵם שׁוֹנִים: הִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה (עֵינִי מִדְרַשׁ רַבָּה פֶּרֶשׁת אַחֲרֵי מוֹת פֶּרֶשׁה כֵּג סִימֵן ב). וְאֶצֶּלָם הַמוֹם הַגּוֹפְנִי הָיָה בּוֹ כֹּחַ לְסִלּוֹק הַשְּׂכִינָה. וְלִכְּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָפָא אוֹתָם כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה עֲלֵיהֶם הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה וְיִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ כְּבוֹד וְשִׁמְחָה.

לְפִי זֶה מוֹבִנֶת עֲצִמַת הַבְּרָכָה שֶׁל “וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”. אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִם אֲנִי אֶהְיֶה אִתְּכֶם לֹא יִהְיוּ לָכֶם מַחְלוֹת, צָרוֹת אוֹ מוֹמִים, לֹא יִהְיֶה לָכֶם צָעַר כָּל שֶׁהוּא כִּי “עֲזוּ וְחִדְּדוּ בְּמִקְמוֹ” (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז, כז), הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִמְצָא בְּמִקְוֹם שֶׁיֵּשׁ עֲצָבוֹת, אֵין עֲצָבוֹת לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (חֲגִיגָה דָּף ה ע”ב),

פְּרִשֶׁת בַּחֲקָתִי

וְלָכֵן "וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם" זוּ הַבְּרָכָה הִכִּי גְדוֹלָה לַגּוֹי, שְׁפַע, הַצִּלָּחָה, פְּרֻנְסָה טוֹבָה, אֵין מְרִיבוֹת, אֵין קְשִׁיִּים, הַכֵּל. וְלָכֵן הַבְּרָכָה הַזֹּאת הִגִּיעָה בְּסוֹף, אַחֲרֵי שֶׁקָּרָאת בַּתּוֹרָה אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת אִם אַתָּה רוֹצֶה עוֹד מִשֶּׁהוּ? "וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם" - הַבְּרָכָה הַמְשֻׁלָּמֶת.



הַגְּלוּי בַּמַּעֲקֵב הַחֶפֶץ חַיִּים וְתַלְמִידוֹ

הָיוּ צְדִיקִים שֶׁכָּאֵן בְּעוֹלָם הָיָה חָיו בְּכָל רֶגַע אֶת הַ"וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם", וְנִסְפָּר:

בְּאַנְגְלִיָּה הָיָה יְהוּדִי צְדִיק וְתַלְמִיד חֶכֶם, שְׁמוֹ רַבִּי יְהוּדָה אֲרִיָּה לֵיב גְּרוֹסֶנס הוּא הָיָה גַם רֹאשׁ בֵּית הַדִּין שֶׁל קְהֵלֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּלוֹנְדוֹן, הוּא לָמַד אֶצֶל רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר לֵייבובִיץ', רֹאשׁ יִשִּׁיבַת קָאָמְנִיץ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיוּ שְׁנֵי גְדוֹלֵי רָאשֵׁי יִשִּׁיבוֹת מִפְּרֶסְמִים: רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁקוֹפ, וּשְׁנֵיהֶם נִפְטְרוּ לִפְנֵי הַשּׁוֹאָה. אָמַר עֲלֵיהֶם הַחֲזוֹן אִי"ש, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לָקַח אוֹתָם לִפְנֵי הַשּׁוֹאָה כִּי אִם הֵם הָיוּ בְּזִמְנָה הַשּׁוֹאָה, בְּזִכּוֹת עֲמַל הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם לֹא הָיְתָה שׁוֹאָה (סֵפֶר חוֹמַת מִבְצָר פֶּרֶק יד עֲמוּד 10). וְהָרַב גְּרוֹסֶנס לָמַד אֶצֶל רַבִּי בְּרוּךְ בֶּעַר לֵייבובִיץ'. הַבֵּית שֶׁל הָרַב לֵייבובִיץ', תַּלְמִיד הָיָה פְּתוּחַ לְרוֹחָה. רַק בְּזִמְנִים שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְדַבֵּר אֵתוֹ בִּיחִידוֹת הָיוּ סוֹגְרִים אֶת הַבֵּית. וְסֵפֶר הָרַב גְּרוֹסֶנס שְׁפַעַם אַחַת הִגִּיעַ לְבִקּוּר בִּישִׁיבָה הַגָּאוֹן רַבִּי יִשְׂרָאֵל אֵיישִׁישׁוֹבֶר, שֶׁהָיָה תַלְמִיד הַחֶפֶץ חַיִּים, וְכָלֶם יָדְעוּ שֶׁאַחַר כֵּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְהִתְאַרֵךְ בְּבֵית שֶׁל רֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר, וְשֶׁהֵם יִדְבְּרוּ שָׁם. הָרַב גְּרוֹסֶנס שֶׁהָיָה בַּחוּר צָעִיר, הִחְלִיט לְהִתְחַבֵּא בְּבֵית וּלְשַׁמֵּעַ מֵהֶם מִדְּבָרִים. הוּא רָץ לְבֵית שֶׁל רַבִּי בְּרוּךְ בֶּר שֶׁתַּלְמִיד הָיָה פְּתוּחַ, וְהִתְחַבֵּא מִתַּחַת לַמִּטָּה. אַחֲרֵי עֶשֶׂר יָמִים הִגִּיעוּ הָרַבָּנִים, וְהָרַבָּנִית בְּקִשָּׁה מְכֻלָּם לָצֵאת וְהֵם נִכְנְסוּ וְהִתְיַשְׁבוּ. הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת רַבִּי בְּרוּךְ בֶּעַר אוֹמֵר:

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

“נוונו...”, הלב שלו נעצר, הוא היה בטוח שהוא רואה אותו ומסמן לו שיצא, הוא לא יצא ושוב אחרי עשר שניות אומר רבי ברוך בר: “נוונו...”, הוא התחיל לרעד מרב פחד ורצה לצאת, אבל הגוף שלו התאבן. בפעם השלישית שרבי ברוך בר אמר: “נוונו”, הוא כבר בא לצאת, ואז הוא שומע את רבי ברוך בר שאומר לרבי ישראל: “נוונו מה הרבה מספר?”, הוא החליט להשאיר והוא שומע שרבי ישראל מספר על רבו החפץ חיים שבכל יום ששי היה אוסף את כל התלמידים בישיבה ובמשך שעה היה מספר להם ספורי צדיקים. באחת הפעמים ספר החפץ חיים, שכשהיה בחור הוא החליט לעקב אחרי רבי נחום מהורדנא, הוא ידע תמיד שהרב מגיע אחרי תפלת ערבית לבית הכנסת והוא נועל את עצמו שם. החליט החפץ חיים להתחבא אחרי תפלת ערבית, לראות מה רבו עושה שם. וכך היה, אחרי תפלת ערבית התחבא מתחת אחד הספסלים. הגבאי חכה שכלם יצאו, ככה את האורות וסגר את הדלת. אחרי חצי שעה הגיע רבי נחום לבית הכנסת, נעל אחריה את הדלת, הוציא ספר קבלה והתחיל ללמד. וספר החפץ חיים: “אני הייתי אז בחור צעיר וראיתי אש גדולה יורדת מהשמים, התחלתי לרעד, לא ידעתי מה אני רואה, אחרי חצי שעה סגר הרב את הספר ויצא מבית המדרש. ואני, רעדתי מפחד עד הבקר”.

כאן עצר רבי ברוך בר את רבי ישראל ואמר לו: “זה שרבי נחום הוריד אש מהשמים זה לא חדוש, אבל זה שהחפץ חיים ראה את זה בגיל 15 זה חדוש”.

רבי ישראל המשיך את הספור: איך שהחפץ חיים גמר את הספור, אחד מהתלמידים אמר לחפץ חיים: “רבי, תסלח לי, אבל גם אני עקבתי אחריה, יום אחד ראיתי את הרב יוצא מהבית ועקבתי אחרי, הרב יצא מהעיר ונכנס לעיר וראיתי שהרב עומד ליד עץ

פְּרִשֶׁת בַּחֲקָתִי

וְאָמַר לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַצִּיר מִסְבִּיבִי עָגוּל עַל הַחוּל, וְאֲנִי מִתְפַּלֵּל אֵלַיְךָ, עַד שֶׁלֹּא תִתֵּן לִי תְשׁוּבָה שְׂאֵתָה תַעֲשֶׂה אֶת מֵה שֶׁאֲנִי מִבְקֵשׁ אֲנִי לֹא יוֹצֵא מִפֶּה" כִּמוֹ חוֹנֵי הַמַּעֲגָל (עֵינֵי תַעֲנִית דָּף יט ע"א), אַחֲרֵי כִּמָּה דְּקוֹת הָרַב יֵצֵא, הַבְּנֵתִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָנָה לָרַב, וְהָרַב גַּם יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עָנָה לוֹ..."

הַחֶפֶץ חַיִּים שָׁמַע אֶת זֶה וְשָׁתַק, הוּא לֹא רָצָה לְדַבֵּר עַל זֶה.



הַהֲנָחָה בַּמִּצְוֹת שֶׁל הָרַב בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שְׁאוּל

יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁתַּרְי"ג מִצְוֹת נִרְאָה לָהֶם כִּמוֹ תַרְי"ג בְּעֵינֵי, וְהוּא רוֹצֵה עוֹד לְזַכּוֹת לְגִלּוּי אֱלֹהֵיו וְהַשְׂרָאָת הַשְּׂכִינָה. כְּדִי לְזַכּוֹת בַּדְּבָרִים הָאֵלּוּ אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא חַיֵּב, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בַּמִּינִימוּם בְּשִׁמְרַת תּוֹרָה וּמִצְוֹת.

הַגִּיעַ פַּעַם אַחַת בַּעַל תְּשׁוּבָה לְגֵאוֹן הַגָּדוֹל רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שְׁאוּל זצ"ל, וְאָמַר לָרַב: "קִשֶּׁה לִּי לִשְׁמֹר אֶת כָּל ה-613 מִצְוֹת, תַעֲשֶׂה לִּי הַנָּחָה. תוֹרִיד לִי כִּמָּה מִצְוֹת". אָמַר לוֹ הָרַב בֶּן צִיּוֹן: "הַגְּעֵת לְאִישׁ הַנֶּכֶן בְּזִמָּן הַנֶּכֶן, אֲנִי מוֹכֵן לְהוֹרִיד לָךְ קָרוֹב לְשָׁנִי שְׁלִישׁ מִתַּרְי"ג מִצְוֹת, אֲבָל בְּתַנָּאֵי אֶחָד, שְׂאֵתָה מִבְטִיחַ לִי שְׁמָה שְׁנִשְׂאָר אֶתָּה עוֹשֶׂה!" הָאִישׁ הַבְטִיחַ לוֹ שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה אֶת כָּל הַשְּׂאָר. הַתְּחִיל הָרַב בֶּן צִיּוֹן לַעֲבֹר אֶת הַמִּצְוֹת וְאָמַר לוֹ: כָּל דֵּינֵי הַקִּרְבָּנוֹת וְהַמִּקְדָּשׁ, יוֹרֵד לָךְ, כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁל הַנָּשִׁים יוֹרֵד לָךְ, יֵשׁ עוֹד כִּמָּה מִצְוֹת שֶׁל כֹּהֲנִים וְלוֹוִיִּם, גַּם אוֹתָם אֲנִי מוֹרִיד לָךְ. אֲכִילַת נְבִלוֹת וְטִרְפוֹת, שִׁקְצִים וְרִמְשִׁים, אֶתָּה מְמִילָא שׁוֹמֵר בְּלִי טְרָחָה, יֵשׁ הַיּוֹם הַכֹּל כָּשֶׁר. עַכְשָׁיו מֵה שְׁנִשְׂאָר לָךְ תִּשְׁמֹר", זֶה מִחֻשְׁבָּה שֶׁל אָדָם שֶׁבִּתְחִלַת הַדֶּרֶךְ, כִּשְׁקִשָּׁה לוֹ וְהוּא מְחַפֵּשׁ קְלוֹת, אֲבָל אִם אֶתָּה רוֹצֵה לִ"וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכָכֶם" אֶתָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר. לָמָּה? כִּי כְּשֶׁאָדָם מִבִּין שֶׁהַמֶּלֶךְ יָכוֹל לְהִיּוֹת אִתּוֹ מֵה הוּא עוֹשֶׂה?

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

הוא עושה הכל למצא חן בעיני המלך. יש אנשים שמסתפקים במה שהקדוש ברוך הוא אמר, שמר שבת - שומר שבת, תפלה - תפלה. אבל הוא לא מראה באמת שהוא רוצה למצא חן בעיני המלך. רק על ידי שהאדם עושה יותר מהחיוב שלו, הוא לומד הרבה תורה אפילו שהוא יכול לצאת ידי חובה בכמה פסוקים (מנחות דף צט ע"ב), הוא הולך מזכה את הרבים בלי תנאים, אלא למען שמו באהבה, בזה הוא מראה לקדוש ברוך הוא שהוא אוהב אותו ושהוא רוצה שישרה אצלו.



החיל היהודי בצבא הגרמני

ובאמת אם אדם מתייחס לתורה ולמצוות בתורה כ"דברי אלקים חיים" הוא לא עושה לעצמו הנחות, ולא מחפש קלות.

הגאון רבי יעקב יוקב עטלינגר שחי בגרמניה לפני כמאה וחמשים שנה, נשאל שאלה מחיל יהודי ששרת בצבא הגרמני. באחד הימים כשהוא בא להחליף את החיל שעמד בעמדת השמירה, הוא לא רואה אותו, הוא ירד לחפש אותו ופתאום מתוך השיחים הוא שומע קולות. הוא רואה את החיל היהודי שהיה לפניו בעמדה ערם, קשור וזרוק בין העצים. הוא שאל אותו: "מה קרה?" והוא סיפר שכמה חילים באו לחזק על החיל היהודי, התנפלו עליו, לקחו לו את הבגדים וקשרו אותו, הוא בקש ממנו עזרה שישחרר אותו וילך להביא לו בגדים. הוא החליט לעזר לו. בינתיים הגיעו מהצבא לבדק האם החיל שאמור לשמר עושה את עבודתו, והם לא מצאו אותו, הוא הלך להביא לחבר שלו בגדים. כשמצאו אותו הכניסו אותו לפלא, וגזר הדין היה ידוע מראש, הוא היה בסכנת מות. הוא שלח שאלה לבעל הערוך לגר הרב עטלינגר, האם הוא יכול לגלות את הסבה למה

פְּרִשֶׁת בַּחֲקֵתִי

הוא עֲזַב אֶת עֲמֻדַת הַשְּׁמִירָה, וְלִסְפֹּר אֶת כָּל הַסְּפּוּר עַל הַחֵיל שֶׁשָּׁכַב עָרֹם. וְכָתַב עַל הַנוֹשָׂא הַזֶּה תְּשׁוּבָה בְּשׁוֹ"ת בְּנִין צִיּוֹן (סימן קעב) וּפֶסֶק שְׁאִסּוּר לוֹ לִסְפֹּר, שֶׁהָרִי אִם הוּא יִסְפֹּר הַחֵיל יִתְבַּיֵּשׁ שְׁכָל הַחֵילִים יִצְחָקוּ עַל אוֹתוֹ חֵיל, וְהוּא יִהְיֶה בְּכָלֵל הַמַּלְבִּין פָּנָי חֲבָרוֹ בְּרָבִים, וּבִגְמָרָא (סוּטָה דף י"ע"ב) אָמְרוּ: נָח לוֹ לֵאדָם שִׁיפִיל עֲצָמוֹ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ וְאֵל יִלְבִּין פָּנָי חֲבָרוֹ בְּרָבִים.

אִיךָ עוֹמְדִים בְּנִסְיוֹן כְּזֶה? וְהַתְּשׁוּבָה לָזֶה הִיא, אִם אַתָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַחַיִּים הֵם בְּשִׁבִּיל הַתְּכָלִית שֶׁל "וְהַתְּהַלְכָתִי בְּתוֹכָכֶם", אַתָּה מַתְּנֶה לְפִי הַסְּפֹר, לְפִי צוּוֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא שׂוֹאֵל שְׂאֵלוֹת.



הַמָּסָאוֹ לְרַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי

יֵשׁ סְפּוּר קִצָּת מִצְחִיק, הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי שִׁיחִיָּה, הָיָה מְאֹד מְכַבֵּד אֶת אָבִיו הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיָבְסְקִי וְצ"ל, 'הַסְּטִיפֶלֶר הַקְּדוֹשׁ', חוּץ מִזֶּה שֶׁהוּא הָיָה גָּדוֹל הַדּוֹר הוּא הָיָה גַּם אָבָא שְׁלוֹ. יוֹם אֶחָד הָרַבְּנִית אָמְרָה לַסְּטִיפֶלֶר, שְׂרַבִּי חַיִּים [הוּא הָיָה גֵר שָׁם בְּאוֹתוֹ בְּנִין] מִמֶּשׁ נִתְפָּס לוֹ הַגֵּב. הַסְּטִיפֶלֶר שָׁמַע אֶת זֶה, הֵלֵךְ לְבֵיתוֹ וְהִבִּיא בְּקִבּוּק שָׁמֶן זַיִת, וְנִכְנַס לְבֵית שֶׁל בְּנוֹ הָרַב חַיִּים וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ: תוֹרִיד אֶת הַחֲלָצָה וְתַעֲלֶה לַמֶּטָּה, אֲנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ מָסָאוֹ. רַבִּי חַיִּים מִמֶּשְׁמַע, עוֹשֶׂה אֶת צוּוֵי אָבִיו, וְהַסְּטִיפֶלֶר עוֹשֶׂה לוֹ מָסָאוֹ עִם שָׁמֶן הַזַּיִת, וּמִצָּנָה עָלָיו: "אֵל תִּקּוּם מִהַמֶּטָּה עַד הַבֶּקֶר". כְּשֶׁחָזַר הַסְּטִיפֶלֶר לְבֵית הוּא אָמַר לְרַבְּנִית: "הִלְכָתִי לְחִימָקָה וְעָשִׂיתִי לוֹ מָסָאוֹ, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם עַד הַבֶּקֶר הוּא יִרְגִּישׁ טוֹב". הָרַבְּנִית אָמְרָה לוֹ: "לָמִי עָשִׂיתָ מָסָאוֹ?", הוּא אָמַר לָהּ: "לְחַיִּים, אָמְרָתְ שְׂכּוֹאֵב לוֹ הַגֵּב". הָרַבְּנִית צָחָקָה וְאָמְרָה: "לֹא הִתְכַּוְּנִיתִי אֵלָיו, הִתְכַּוְּנִיתִי לְרַבִּי חַיִּים קִלּוּפֶט - הַסְּטִיפֶלֶר הָיָה הַסָּבָא שֶׁל אִשְׁתּוֹ - הוּא מִסְכֵּן כּוֹאֵב לוֹ הַגֵּב..."

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

את הספור הזה שמעתי מהרב שלמה לוינשטיין שליט"א, והוא אמר שהוא לא כל כך האמין לספור הזה והלך לברר אותו אצל הנכד של רבי חיים קניבסקי, האם הספור אמתי. הנכד אשר שהספור אמתי ואמר לו שיש המשך לספור: איך שהסטייפלר שמע שלא כואב לרבי חיים קניבסקי הגב, הוא רץ החוצה, שאילו אותו: "לֵאן אַתָּה רֵץ?", והוא אמר להם: "אני רץ להגיד לרבי חיים הבן שלי שיקום מהמטה, כי אם לא, הוא יעשה כבוד אב וישאר במטה עד הבקר בלי לזוז..."

כאן זו דגמא למצות "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ" (שמות כ, יב) בלי חכמות, האבא אומר - עושים, וזה למה, מכיון שזה צווי השם. אם אתה מתחיל לשאל שאלות, כן מתאים, לא מתאים, נראה לי או לא נראה לי, אתה מפסיד את ה"וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם". זה הסוד הגדול של הפרשה.

הקדוש ברוך הוא יעזר שנזכר ל"וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם" אמן כן יהי רצון.

פְּרִשֵּׁת בְּחֻקֹּתַי

“וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם”

פְּרִשֵּׁת בְּחֻקֹּתַי